

Вступ. Плану

Все почалося з того, що Семен Тарахкало втопив свою міцну, широку п'ятірню у куделі густого, пишного волосся. Чорне, зі срібними нитками сивини. Воно було схожим на шапку, прибиту дощем шапку, яку чоловік насунув на самі очі і закритим тим самим од себе світ. Ліктем приречено вперся у стіл, у другій руці дотлівала сигарета, випускаючи у обмежений простір 12-ти метрової кімнати пасмо їдкового, жовтуватого диму. Ноги схрестив під столом, підшвами вчепившись у ніжки табурета. Уся постава його була схожою на зламану посередині стеблину, яку сільський шибайголова перебив палицею і тепер голівка хиталася од вітру то вправо то вліво, то угору, а потім усе ж стрімко падала донизу, чіпляючи дорожню пилюку. Стеблина та уже всохла при верхівці і безпорадно дивилася своїми трав'яними очима довкола, але нічого не бачила, поле ковзнуло кудись униз і замість хмар небо обсіпали зорі. На краєчку невеликого, трохи вузькуватого стола вистигав чай без цукру. Крихти дешевого печива розсипалися на тарілці і тихе світло з-під коричневого абажура ховало у темряві обриси і самої тарілки і усього того, що було довкола, висвітлюючи те, що взагалі було не важливим і на що в принципі не варто було дивитись.

Він важко вдихнув, випустив дим через ніс, потім закашлявся і, позбавивши голову опори, узяв пальцями чашку. Холодним чаєм сполоскав горло і ще раз голосно відкашлявся, порушивши майже ідилічну тишу невеличкої, душною кімнати.

У цій кімнаті на третьому поверсі 5-ти поверхового будинку пахло так, як зазвичай пахне у маленьких кімнатах столичних малогабаритних квартир, якщо їх довго не провітрювати і зрідка лише виходити на вулицю, заповнюючи тим самим увесь обмежений простір своїми ароматами і запахом старого, невипраного одягу.

Семен Тарахкало з'їдав сам себе великими, соковитими шматками, не пережовуючи, ризикуючи вдавитись, він одгризав цілі кусні душі, ковтав і потім знову гриз, гриз, сичав од болю, але не відпускав свою здобич. Кров текла по підборіддю, червоним виступала на зубах, а йому те було байдуже: він не давав собі шансу на порятунок. Усе нищив, до кісток, до сухого скелету. І біль не зупиняв, і розум не давав надії на протверезіння. Отака вона чорна людська мука, яка нищить в людині людину і стирає усе, чим ти був, наче намальоване крейдою на дошці стирає учителька математики перед уроком. Ні крапки не залишає, ні риси, ні букви. Була людина і нема. Душа застрягла у зубах, а він тільки висмоктував, мов пережовану їжу і спльовував на підлогу, ніби і діла йому ніякого нема.

У кутку, між диваном-книжкою і саморобним стелажем стояли сумки. Великі мішки з цупкої матерії, у клітинку, зі справними замками. Дверцята шафи були прочинені, так що хоч зараз хапай розвішані на вішаках костюми і сорочки, згрібай усі три светри, висипай без розбору Бальзака, Смолича, Гессе, Підмогильного і «Відродження нації», жбурляй «Історію русів» і Ющука, кидай орфографічний словник і теорію літературознавства, складай зверху на штани підручник з латини і Симоненка разом з Плужником, притисни Літописом Самійла Величка і обклади по боках Ремарком та Іваном Ле. А що не влізе, нехай залишиться, може, потім колись, а може новий мешканець візьме колись до рук «Мартина Борулю» чи Бердяєва, якщо не зробить з них підставки для вазонів. Якби зараз зібратися, то уже до ранку можна було б їхати на вокзал. Семен Тарахкало тоскно обдивився усе, що ховалося у сутінках, зачепився оком за вишитий сірим по

білому портрет Франка і ледь не заплакав. Хоч би заплакав, а так ні – вкусив себе за руку і застогнав. Цей чоловік, хоч би вмирав, а не міг заступити за ті межі, які сам собі, які батьки ще і виховання намалювали йому по обидва боки од життя: не плач, саме ці слова були написані біля тієї межі, що зліва. А на іншій дід своєю міцною, як нова залізнична рейка, рукою, вивів: не проси. Убийся, умри, вивернись м'ясом назовні, але не попроси ні в кого, не принизь сам себе, не прихилися у поклоні, спустивши слину до колін. Міцна дідова рука так уміла вчити, що спина Семенова, його плечі і ребра на все життя, на увесь вік запам'ятали ті уроки. Сильніше стиснув щелепи, кров цвіркнула і глухішим став стогін. Розплющив очі: ні тобі сльозинки, ні натяку на мокре. Сигарета обпекла пальці, жбурнув її на підлогу, потім підняв і загасив в тарілку з крихтами дешевого печива.

Телевізор чорнів навпроти дивана, з іншого боку, біля стіни, але новини давно закінчились, а фільмів Семен не любив. Допив чай, дістав з кишені широких штанів пачку цигарок, палив принципово «Приму» і нічого іншого не визнавав, взяв фільтр губами, чиркнув сірником і затягнувся так, щоб дим дістав аж до печінки. Заплющив очі і завмер. Так було якось по-новому боляче в душі, що не хотілося навіть пити, хотілося просто вистрибнути з вікна, але що ж то дасть стрибати з третього поверху. Устав з-за столу і, на мить завмерши, закам'янівши, проштрикнув поглядом стос сіруватого паперу, який виглядав широким рогом з нутра невеличкого пластикового портфеля. 234 сторінки тексту. В глибині дешевого пластикового портфеля. Семен примружив очі, хотів було схопити той стос, розірвати на дрібні шматочки і розсипати по кімнаті, а потім раптом подумав, що краще було б спалити, навіть уже рукою потягся до машинопису, але враз зупинився, ступив три кроки і відчинив двері балкону. Мороз посилювався і вліз холодними пальцями до носа, у вуха, просунув дві руки під сорочку, натискав м'якими подушечками на хребці, гладив шийку, лоскотав під пахвами,

потім обхопив за поперек і так застиг, чекаючи, поки людина втече з морозу у тепло кімнати. Семен не втік, він рвучко вдихав і випускав дим, крутнув кілька разів головою так, щоби чуб ліг рівно паралельно зморшкам на чолі і срібні пасма зблиснули у світлі ліхтарів, а потім згасли. Йому дуже це подобалось, коли сиві волосини раптом спалахували посеред волосяного чорного мороку і тим самим додавали їх власникові шарму і солідності. І на вулиці, і в метро, і на роботі Семен Тарахкало отак крутне бувало головою і спустить срібні ниті на брову. Потім йому це набридло, бо коли в тебе нема нічого і тобі 42, ти розумієш, що нічого не скажуть твої сиві волосини оточуючим, окрім того, що тобі уже 42. У дворі нікого не було, тільки собаки і дві ворони на гілках дерев. Семен поглянув на годинник: о пів на п'яту, кинув цигарку під ноги, затоптав і, різко розвернувшись, повернувся до помешкання.

Усе робив мовчки. Зосереджено. Стрімко і методично водночас. Так, ніби раптом вирішив, що має бути саме так, не розуміючи до ладу, чи правильно робити саме так, чи ні, просто так має бути і все. От з цим несвідомим, душевним розумінням, він защепив пластиковий портфель, одяг поверх сорочки светр, вимкнув лампу, пройшовши до вітальні, клацнув старим вимикачем, витяг з рукава дублянки синій шаль, накинув на ший, просунув ноги у чєревики і, подивившись у дзеркало, урочистим кроком підійшов до тонкої шафи, яка притулилася одразу біля входу до туалету. Щоправда, за тими дверима, де був туалет, була і ванна, але він звик до того, що це просто туалет. Отож, відчинивши дверцята, зник аж до плечей у глибині шафи і за кілька секунд знову випірнув на світло з довгим шкїряним плащем у руках. Підніс угору, ближче до лампи, дивився любовно, як дивляться на першу в житті жінку, яку вдалося заманити у ліжко і тремтячими руками мацати їй груди, обціловуючи при тому набубнявілі тверді соски. Отак він дивився на той темно-коричневий плащ м'якої шкїри, з шовковою підкладкою і